

Kampanja protiv BIRN-a: uticaj vlasti na medije

Sadržaj

1. ANALIZA SADRŽAJA	2
2. UVOD.....	4
3. PISANJE ŠTAMPANIH MEDIJA: KRŠENJE PROFESIONALNIH STANDARDA	7
4. ELEKTRONSKI MEDIJI: GLASOVI DRŽAVNOG VRHA.....	10
5. ZAKLJUČAK.....	12

1. ANALIZA SADRŽAJA

BIRN predstavlja ovu analizu sadržaja kako bi javnosti predstavio mehanizme pritiska na rad medija i nevladinog sektora, ali i ukazao na zabrinjavajuće odsustvo javne kritike vlasti i niskih profesionalnih standarda u radu medija.

Analiza sadržaja dve nedelje januara (od 8. do 21.), u vreme najintenzivnije javne debate o BIRN-u i reakcijama na istraživački tekst koji je objavljen, pokazuje da je u posmatranom periodu bilo 294 medijska izveštaja u kojima se BIRN pominje direktno ili indirektno, kroz reagovanja zvaničnika, analitičara i civilnog sektora. Od ukupnog broja, 131 izveštaj je objavljen u štampi i elektronskim medijima, a izveštavanje ovih medija će biti predmet detaljnije analize koja sledi. Kvantitativni podaci za analizu dobijeni su od agencije Nina medija, a kvalitativnu analizu je uradio BIRN.

Teme koje su bile okosnica debate uglavnom se odnose na kritiku organizacije, odnosom EU - premijer Vučić koji je zbog pisanja BIRN-a došao u žižu javnosti, analizom političke situacije i medijskim slobodama. Manje je od deset odsto tekstova koji su se referisali na pitanja otvorenim BIRN-ovim istraživanjem, a koje su suštinski od javnog značaja - ugroženost elektro-energetskog sistema i moguće povrede procedure javnih nabavki u slučaju ispumpavanja vode iz kopa Tamnava. Od 294 izveštaja svega 25 se direktno tiče glavnih nalaza teksta.

Kritika organizacije kreće se u diskursu: strani plaćenici, lobiranje za strane kompanije iz EU, polaćene od stranih sila da obaraju vladu Srbije, neokolonijalizam, pa čak i indirektna pretnja životu premijera. List Politika je insistirala na niskim profesionalnim standardima i propustu u radu, mada niko od BIRN-a nije tražio demanti teksta.

Glavni nosioci debate, i negativne medijske kampanje, su visoki državni zvaničnici. Direktna kritika kreće od premijera Vučića (ukupno 40 izveštaja koji prenose negativan stav premijera), inicirane direktnim prenosom konferencije za medije na TV Pink, a zatim objavljene na svim glavnim elektronskim medijima. Kritika se dalje umnožava izjavama premijera, ali i iz samog državnog vrha - predstavnika ministrarstava, predsedništva, javnih preduzeća.

Upadljivo izostaje reakcija drugih relevantnih institucija sistema, pre svega tužilaštva, kao i nezavisnih kontrolnih institucija.

BIRN nije imao otvoren pristup medijima, te su predstavini organizacije bili pozvani da direktno govore svega 11 puta, za sve vreme trajanja kampanje.

Kampanja protiv organizacije se vodi u najvećoj meri preko glavnih medija bliskih vlasti, sa ključnim uticajem na javno mnjenje: dnevni list Politika je objavila 18 tekstova o BIRN-u (svi osim dva komentara svi negativno intonirani, BIRN samo jednom citiran kao izvor), na RTS i TV Pink ima ukupno preko četiri sata izveštavanja, mahom negativno intonirani, a BIRN nikada nije bio pozvan da govori za ove medije. Tabloid Informer, takođe blizak vlasti, objavljuje 4 negativna teksta, pri tome grubo kršeći osnove profesije.

Kritički glasovi ili glasovi BIRN-a pomereni su na margine, u medije koji nemaju veliki uticaj na javno mnjenje (poput nedeljnika Vreme, regionalnog kablovskog operatera N1 ili lista Danas), zonu Interneta ili socijalnih mreža.

Analiza sadržaja medijske kampanje protiv BIRN-a, takođe, pokazuje vrlo snažan i efikasan mehanizam državnog pritiska na medije koji uključuju: zatvaranje kanala komunikacije za drugo mišljenje osim onog koje je na liniji sa državnim vrhom, neosnovano etiketiranje, pomeranje pažnje javnosti i medijske agende sa društveno važnih tema na lične kvalifikacije ili kredibilitet same organizacije (njeno finansiranje, pre svega).

Kampanja protiv BIRN-a pokazuje zabrinjavajući visko nivo kontrole tradicionalnih medija, kroz političke i ekonomske uticaje, tako da se javna debata iz medija faktički prenela na socijalne mreže. Na sajtu javno.rs istraživački tekst „Ispumpavanje kopa i budžet“ je pročitano 38.600 puta, Facebook strana BIRN Srbija je dobila samo u januaru više od 3.000 pratilaca, a Tweeter nalog oko 1.500. Kritički glasovi u društvu dolaze isključivo iz sfere civilnog društva, preuzimajući ulogu medija.

2. UVOD

U dve post-praznične nedelje januara, Balkanska istraživačka mreža - BIRN, našla se u žiži javnosti, kao retko koja nevladina organizacija u Srbiji.

Pregled centralnih, nacionalnih i lokalnih, štampanih, elektronskih i online medija pokazuje da je o BIRN-u, u periodu od 8. do 21. januara, bilo ukupno 294 medijskih napisa/izveštaja.

Šta je izazvalo ovakvu „buru“ medijskog izveštavanja? Osmog januara ove godine, BIRN je objavio istraživanje pod nazivom „Ispumpavanje kopa i budžeta“, pokazujući kako je državno energetska preduzeće EPS dodelilo ugovor za ispumpavanje vode iz kopa Tamnava konzorcijumu dve firme bez odgovarajućeg iskustva, a protiv čijeg se člana menadžmenta vodi postupak pred sudom. Narednog dana, 9. januara, na konferenciji za štampu, premijer Srbije Aleksandar Vučić, upitan da komentariše glavne navode istraživanja BIRN-a, karakteriše ga kao delom lažova. “Tim lažovima recite da su opet lagali. To je sve što imam da kažem,” izjavio je premijer. “Važno je da ljudi znaju [ko je objavio istraživanje],” dodao je on. “To su oni koji su dobili pare od [Majkla] Devenporta [šef Delegacije Evropske unije u Beogradu] i od EU da govore protiv Vlade Srbije,” nastavio je Vučić.

Kampanja na dalje teče ovom hronologijom:

- **9. januara** u direktnom prenosu na RTS1 (najgledanijoj TV stanici, javnom servisu) Vučić je optužio BIRN da „laže“ i dobija pare od EU i Davenporta da piše protiv Vlade. Tog dana su još tri medija prenela njegovu izjavu (među njima PINK, koji ima nacionalnu frekvenciju i drugi je po gledanosti emiter, blizak vlasti). Tog dana su prenete dve izjave BIRN-a, ali samo na TVB92 i portalu danas.rs

- **10. i 11. januara** kreću reakcije na Vučićevu izjavu, kao i izveštaji o sukobu na relaciji - EU Vučić. Samo ta dva dana ima u totalu 72 izveštaja koje se tiču BIRN-a, posredno (kao generator sukoba na liniji Srbija-EU) ili neposredno. Portparol Evropske Komisije, Maja Kocijančić, Vučića Maji Kocijančić, saopštava "Vrlo smo iznenađeni najnovijim tvrdnjama premijera Srbije Vučića o tome da EU pojedinim organizacijama plaća da vode kampanje protiv srpske vlade. Odlučno odbacujemo takve neosnovane tvrdnje". Izjava Maje Kocijančić preneti 21 put, mahom na portalima i po jedan put na na Pinku i RTS1. Odgovor Vučića portparolu EK navodi da „neće da bude lutka na povocu“ i nudi da se povuče s puta ako to EK javno zatraž. Ovaj odgovor preneli su svi glavni mediji u Srbiji. Osim toga, preneto još 19 izjava predstavnika ministarstava, EPS, predsedništva. Saopštenje BIRN-a

preneto u dva medija - u agenciji Beta i portalu Danas. Saopštenje NUNS-a i CEAS-a, u korist BIRN-a, prenele su agencije Fonet i Beta, a njihovu vest preuzeli su portali i TV B92.

- **12., 13. i 14. januara** glavna tema izveštavanja je sastanak Vučić - Davenport. O tome ima ukupno 136 izveštaja. BIRN je pozvan da komentariše i prenese svoje stavove svega tri puta- Gordana Igrić daje intervju na RTV1 i Slobodan Georgijev govori za N1 i TV B92. Nakon toga mediji više ne zovu BIRN za direktne izjave, ali se i dalje bave reakcijama.
- **15. januara** nedeljnici Vreme i NIN prenose delove BIRN-ovog istraživanja o isušivanju vode na Tamnavi.
- **16. januara** preneto saopštenje koje su potpisale 43 organizacije civilnog društva, kojim se pozva tužilaštvo da preispita navode BIRN-a. Saopštenje su preuzeli dnevni list Blic, agencije Tanjug, Beta, Fonet i 8 portala - među kojima Istinomer, b92.net, danas.rs, 021.rs i drugi.
- **17. januara** Otvoreno pismo BIRN-a A. Antiću prenela samo agencija Fonet, tri portala ga preuzelo. Istovremeno list Politika objavljuje kolumne i komentare Emira Kusturice i Olivera Antića, u kojima se BIRN optužuje za lobiranje za strane interese, ponudu strane firme koja je za 23 miliona EUR veća nego ponuda domaće kompanije. I narednog dana, 18. januara prenose se oba komentara, kao i negativne reakcije na iste (na primer, na sajtu Peščanik).
- **19. januara** BIRN obaveštava medije da je poslato pismo urednicima sa molbom da postavljaju pitanja Vladi Srbije i EPS o poslovima u vezi sa Tamnavom. BIRN-u su stigla svega dva odgovora, a otvoreno pismo prenosi samo agencija Fonet. Istog dana, u emisiji Teška reč koji na TV Pink vodi urednik Informera, čuju se teške reči i optužbe na rad BIRN-a.
- **20. januara** šef Svetske banke u Beogradu izjavljuje da je tender za isušivanje kopa Tamnava sproveden u skladu sa propisima, ali i da su dokumenta koja to dokazuju poverljiva i zato nedostupna javnosti.

Opisani događaji govore o vrlo intenzivnoj kampanji protiv BIRN-a, u kojoj se, pre svega u medijima bliskim vlasti ili onim koji se ili direktno finansiraju iz budžeta, ili su delimično u

džavnom vlasništvu, organizacija etiketira kao organizacija koja radi u korist stranih vlada, „najgrublje napada vladu Srbije“, lobira za strane kompanije i sl.

Uporedo s tim, u sektoru civilnog društva, kao i na socijalnim mrežama, teče i debata na temu medijskih sloboda, koja će biti ključna u toku ove godine. Srbija je pre nekoliko meseci (avgust 2014.) dobila nove medijske zakone, koji, između ostalog, propisuju i javni interes u informisanju, sloboda javnog informisanja (član 4. Zakona o javnom informisanju i medijima), položaj nosilaca javnih i političkih funkcija (član 8. istog zakona) i obaveza novinarske pažnje (član 9. istog zakona).

Nasuprot reagovanju vlasti, 43 organizacije civilnog društva pružile su podršku BIRN-u, braneći pravo na slobodno izražavanje i zaštitu javnog interesa, kao i drugi istaknuti pojedinci, Zaštitnik građana, nezavisni mediji i drugi.

U dvonedeljnoj kampanji, upadljivo izostaje reakcija nadležnih institucija. Pre svega, izostaje reakcija tužilaštva koje bi proverilo navode istraživanja, a zatim drugih regulatornih tela zaduženih za medije, jer je analiza sadržaja pokazala da je u najmanje 10 medijskih izveštaja grubo prekršen kodeks novinara ili zakon.

Analiza sadržaja medijske kampanje protiv BIRN-a, takođe, pokazuje vrlo snažan i efikasan mehanizam državnog pritiska na medije i istraživačke novinare. Najefikasniji metodi uključuju: zatvaranje kanala komunikacije za drugo mišljenje osim onog koje je na liniji sa državnim vrhom, neosnovano etiketiranje, pomeranje pažnje javnosti i medijske agende sa društveno važnih tema na lične kvalifikacije ili kredibilitet same organizacije (njeno finansiranje, pre svega).

3. PISANJE ŠTAMPANIH MEDIJA: KRŠENJE PROFESIONALNIH STANDARDA

Od ukupno 294 medijska izveštaja, nešto manje od četvrtine produkcije ili 69 izveštaja bilo je u štampanim medijima, u periodu od 8. do 21. januara. Najveći broj izveštaja, ukupno, 59 u dnevnim novinama, 8 u nedeljnicima, i po jedan izveštaj u lokalnoj i regionalnoj štampi.

Po kršenju novinarskih standarda i kritici BIRN-a prednjači tabloid Informer, a po obimu produkcije koja je mahom negativna po BIRN, list Politika. Negativna kampanja, dakle, vodi se putem najčitanijih dnevnih listova, i onih koji su bliski vlasti. Štampani mediji ostaju uglavnom pasivni, te doprinose širenju negativne slike o BIRN-u nekritičkim prenošenjem izjava iz samog vrha vlasti ili prenošenjem reakcija javnih ličnosti, kroz komentare i saopštenja. BIRN-ov glas se jedva čuje (prenete ukupno dve izjave BIRN-ovih novinara), a o istraživačkom tekstu skoro i da nema reči (izuzetak su samo nedeljnici Vreme i NIN, kao i Vranjske).

Glasovi podrške radu BIRN-a čuju se sporadično i ostaju na marginama, u medijima koji inače imaju nezavisnu uređivačku orijentaciju, ali posledično i mali tiraž i ograničen uticaj na javno mnjenje.

Štampani	Dnevni	<i>Politika</i>	18
		<i>Danas</i>	9
		<i>Blic</i>	7
		<i>Informer</i>	4
		<i>Dnevnik</i>	5
		<i>Alo</i>	3
		<i>Večernje novosti</i>	3
		<i>Privredni pregled</i>	3
		<i>Kurir</i>	3
		<i>Naše novine</i>	3
		<i>Narodne novine - Niš</i>	1
	Dnevni Total		59
	Periodični	<i>Novi magazin</i>	1
		<i>Vreme</i>	4
		<i>Pečat</i>	1
		<i>Ilustrovana politika</i>	1
		<i>NIN</i>	1
	Periodični Total		8
	Lokalni	<i>Vranjske</i>	1
Lokalni štampani Total		1	
Region	<i>Vesti - Frankfurtske vesti</i>	2	
Region Total		2	
Total		69	

Tabela 1. Broj tekstova po pojedinačnom mediju

Tabloid Informer, blizak vlasti, je u svom izveštavanju o BIRN-u prekršio sve norme novinarskog izveštavanja, kao i osnove profesije. Zbog teksta „Hteli da otmu 23.200.000 € a i dalje su "ugledni novinari" i diplomate“, objavljenog 15.01, BIRN je podneo žalbu Savetu za štampu. BIRN je smatrao da je Informer ovakvim izveštavanjem prekršio Kodeks novinara Srbije, i to članove koji se tiču istinitosti izveštavanja i novinarske pažnje.

Povrh svega, u spornom tekstu izneta je i optužba da su novinari BIRN-a korumpirani, i da se zalažu da državne poslove dobiju određene firme iz Evropske unije. Konkretno, navodi se: „BIRN „istraživačkim tekstom“ ucenjuje vladu da milione iz budžeta dobije firma iz EU“, kao i: „Balkanska istraživačka mreža BIRN napala vladu jer je posao isušivanja kopova „Tamnava“ dala „Energotehnici“ za 10.4 miliona evra, a ne nemačko-holandskom KSB, koji je tražio čak 33.6 miliona evra“. Na kraju, čitav splet neosnovanih optužbi i kleveta završava se konstatacijom da „Sistem EU daje milione za rad BIRN, a oni onda ucenjuju da budžetske pare dobije firma iz EU“.

BIRN nikad nije pozvan da direktno odgovori na navode Informera.

Umnožavanju kritike doprinelo je negativno izveštavanje lista Politika. Osim što ima naveći obim produkcije, ovaj list je objavio i najviše negativnih stavova o BIRN-u i njegovom radu, plasirajući u javnosti tezu da je BIRN napravio profesionalni propust u izveštavanju i tako prekršio novinarske standarde zbog kojih treba „da se izvini“. Uvodnik urednice „Mi nismo BIRN“ objavljen 14.01 i vest „Pola Srbije se pita šta je to BIRN“ objavljen 13.01, kolumna „Nagradno otimanje“ od 17.01, samo su neki od primera ovakvog izveštavanja.

Osim toga, ovaj list je i kroz kolumne i autorske komentare javnih ličnosti, Emira Kusturice i Olivera Antića, doprineo negativnoj kritici. U svom komentaru „Sloboda štampe, zloupotrebe, ograničenja i odgovornost“, Antić navodi „Tako BIRN, najgrublje, napadne vladu zbog toga što je uštedela od srpskih poreskih obveznika više od 23.000.000 evra! O javnim pozivima na ubistvo premijera valja se zapitati - šta to i zašto (ne)čini tužilaštvo?“

BIRN je dao samo jednu izjavu za list Politika.

Dnevni list Danas, nedeljnici NIN i Vreme, kao i lokalni štampani medij novine Vranjske i regionalne Frankfurtske vesti daju prostor BIRN-u, a pre svega, vraćaju agendu na temu i suštinu novinarskog teksta. Svi oni, međutim, imaju mnogo manji tiraž i uticaj na javno mnjenje, te teško utiču na kreiranje tema o kojima se u javnosti govori.

Ostali štampani mediji neuključuju se u direktnu kampanju protiv organizacije, već pasivno prenose reakcije, ali bez davanja prostora BIRN-u.

<i>Polemika A.Vučića i Vlade Srbije sa EU</i>	23
<i>Kritika BIRN-a</i>	17
<i>Kritika Vlade i A. Vučića</i>	14
<i>O tenderu za Tamnavu</i>	7
<i>Političke analize</i>	5
<i>O radu BIRN-a</i>	1
<i>BIRN- otvoreno pismo Svetskoj banci</i>	1
<i>OCD pozvale tužilaštvo da reaguje</i>	1
Total	69

Tabela 2. Teme i ukupan broj tekstova

U posmatranom uzorku ima čak 17 komentara i kolumni (od ukupno 69 tekstova u štampi), ovaj podatak govori o obimu polemike koja je pokrenuta u javnosti. O malom angažmanu samih medija da dalje traže informacije i postavljaju pitanja o regularnosti tendera za Tamnavu, daje uvid i pregled žanrova koji ostaju na čistom faktografskom izveštavanju (ukupno 36 tekstova od 69), sa 6 prenesenih saopštenja i dva intervjua. Svega je 7 analitičkih tekstova.

4. ELEKTRONSKI MEDIJI: GLASOVI DRŽAVNOG VRHA

Među elektronskim medijima o temi su u najobimnije izveštavale redakcije nacionalnih emitera - TV B92, RTS 1 i Pink. Na RTS-u, a naročito Pinku, prevladavaju negativni stavovi prema BIRN-u.

Elektronski	Nacionalni TV	36
	Nacionalni radio	7
	Lokalni TV	7
	Region	12
Total		62

Tabela 3. Broj jedinica izveštavanja

Ukupno je u posmatranom periodu bilo 62 izveštaja/emisija/gostovanja, tj. više od 8 sati programa. TV Pink dominira u kritici i obimu negativnog izveštavanja, sa više od tri sata programa. Ova televizija ni jedan put nije zvala BIRN za komentar.

Javni servisi	
RTS1	1:05:32
RTV1	1:08:25
Komerijalni emiteri	
Pink	3:40:43
B92	0:26:52
Studio B	1:01:18
N1	0:32:17
B92 info	0:10:04
Prva televizija	0:06:06
TV Happy	0:13:57
Naša TV	0:06:52
Kopernikus	0:01:40
TV Bellamie	0:01:32
Novosadska TV	0:01:22
RTV Šumadija, Arandelovac	0:00:33
RTV Sunce, Arandelovac	0:00:19

Tabela 4. Broj emitovanih sati/minuta po emiteru

Obimu izveštavanja treba dodati još i 15 minuta izveštavanja na Radio Beogradu (12 minuta) i Radio Novom Sadu (3 minuta).

Na najuticajnijim elektronskim medijima dominantno se čuje glas državnog vrha, uključujući i direktno prenetu konferenciju za štampu premijera A. Vučića nakon sastanka u Srpskoj naprednoj stranci. BIRN-ovi predstavnici se u elektronskim medijima pojavljuju ukupno 7 puta: jedan polusatni intervju na RT Vojvodina, gostovanje u jutarnjem programu i izjava za regionalni kablovski kanal N1, dve izjave za TV B92 (jedna duelu sa poslanikom SNS Vladimirom

Đukanovićem), izjave za Radio Beograd i Novi Sad. Sve izjave su date do 14. januara, kada se BIRN više ne pojavljuje direktno u TV emisijama.

U elektronskim medijima si informacije strogo kontrolisane, znatno više nego u štampi, gotovo da nema novinarskih pitanja koja bi osporila tvrdnje vlasti, kao ni pitanja u vezi sa tenderom za Tamnavu. Svega su dva izveštaja koja su kritički intonirana prema aktuelnoj vlasti.

Umnožavanju kritike upućene BIRN-u, doprinose izjave ministara, predstavnika vlade i EPS-a, kojih je notirano ukupno 25 (od 62) u posmatranom uzorku.

Elektronski mediji izveštavaju mahom kroz faktografske žanrove - TV i radio priloge, vesti, preneti saopštenja. Bilo je ukupno 8 gostovanja u studiju - uključujući gostovanje ministra A. Antića na RTS1, Slobodana Georgijeva iz BIRN-a na N1, političkih analitičara na TV Naša, Happy i Pink.

Jedino TV B92 i N1 otvaraju temu tendera za Tamnavu, svi ostali se bave reakcijama. TV B92 jedini otvara i temu medijskih sloboda.

<i>Polemika A.Vučića i Vlade Srbije sa EU</i>	25
<i>Kritika BIRN-a</i>	14
<i>Kritika Vlade i A. Vučića</i>	2
<i>O tenderu za Tamnavu</i>	10
<i>Političke analize</i>	2
<i>O radu BIRN-a</i>	5
<i>Medijske slobode</i>	3
<i>OCD pozvale tužilaštvo da reaguje</i>	1
Total	62

Tabela 5. Tematski fokus i ukupan broj izveštaja

Izveštavanje TV Pink je bilo naročito negativno intonirano prema BIRN-u, a ujedno je kršilo Opšte obavezujuće uputstvo o ponašanju emitera (Kodeks emitera) Regulatornog tela za elektronske medije. Imajući u vidu da BIRN nikad nije pozvan da iskaže svoj stav, prekršeno je Pravilo druge strane, koje kaže da „Kod izveštavanja o raspravama koje uključuju sukob bilo koje vrste, emiter je dužan da svim stranama koje učestvuju u raspravi pruži mogućnost da u polemici učestvuju na načelno ravnopravan način. Nije dozvoljeno prikazivanje jednostranih napada na ličnosti, niti vođenje dugotrajnih ili ponavljanih kampanja u vezi sa pojedinim ličnostima, društvenim grupama ili institucijama bez relevantnih novih podataka koji bi opravdali produženo ili ponovljeno izveštavanje o istoj pojavi, događaju, instituciji ili ličnosti“.

5. ZAKLJUČAK

Izveštavanje vodećih nacionalnih emitera i najtiražnijih štampanih listova pokazuje duboku zavisnost medija od vladajućih struktura. Ekonomski zavisni od državnog novca ili novca koji ide iz marketinških agencija, a povezan je sa partijskim vrhom, tera medije da u izveštavanju krše osnovne postulate novinarske profesije.

U pregledu izvora koji dominantno definišu agendu i temu o kojoj se govori u javnosti, ubedljivo dominiraju institucionalni izvori.

BIRN se pojavljuje svega 11 puta kao direktan izvor. Ovaj podatak vrlo ilustrativno govori o nemogućnosti pristupa većini medijskih kuća, kao i onemogućavanju javnosti da čuje drugo mišljenje. Dodatno, prekršeno je i jedno od osnovnih pravila novinarske profesije da svaki izveštaj treba da ima najmanje dva nezavisna izvora.

Javna debata je bila fokusirana ili na optužbe protiv BIRN-a od strane aktuelne vlast, ili na odgonetanje razloga za tako burnu reakciju vlasti, a u senci je ostalo ključno pitanje od javnog interesa - kako i kada će kop Tamnava biti ispumpan. Od 294 izveštaja, svega se 17 tiču teksta i stanja na kopu Tamnava, sve ostalo su reakcije zvaničnika, medija, NVO ili drugih zainteresovanih javnosti.